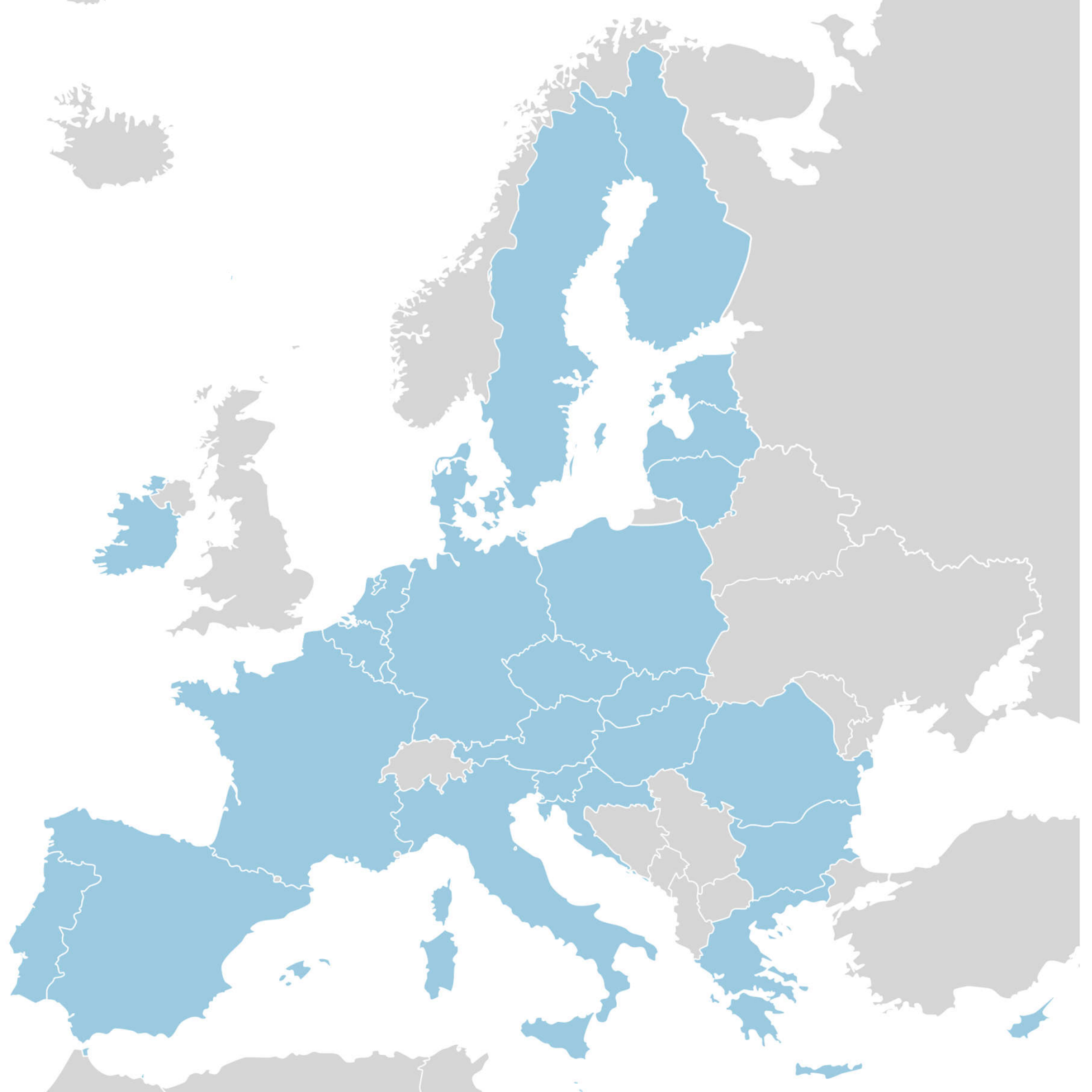

Unia Europejska – instytucje

Tomasz A. Winiarczyk

Rada Europejska

- ❑ szefowie rządów państw członkowskich
- ❑ prezydenci Francji i Finlandii
  - (zwykle towarzyszą im też premierzy)
- ❑ przewodniczący Komisji Europejskiej

- ❑ w obradach biorą też udział ministrowie spraw zagranicznych państw członkowskich

- ❑ Przewodniczącym Rady jest osoba wybierana na 2,5 roku

Rada Europejska

- ❑ Rada Europejska zbiera się co najmniej 4 razy w roku, na dwóch formalnych i dwóch nieformalnych
- ❑ formalne spotkania Rady odbywają się w Brukseli

Rada Europejska

- Określa ogólne wytyczne polityki Europejskiej
- Wyznacza kierunki rozwoju organizacji
- Koordynuje politykę zagraniczną państw członkowskich oraz zajmuje stanowisko wobec najważniejszych problemów światowych
- Podejmuje decyzje o przyjęciu nowych członków i stowarzyszenia
- Stwierdza poważne i stałe naruszenie wartości UE przez państwo członkowskie
- Wybiera przewodniczącego Rady Europejskiej i przedstawia PE kandydata na przewodniczącego Komisji Europejskiej

Przewodniczący Rady Europejskiej – Charles Michel

2009-2014

Herman van Rompuy

2014-2019
Donald Tusk

przewodniczący Rady Europejskiej – kompetencje

- kierowanie posiedzeniami Rady Europejskiej
- zabieganie o spójność i porozumienie w Radzie Europejskiej
- przedstawianie Parlamentowi Europejskiemu sprawozdań z posiedzeń Rady Europejskiej
- reprezentowanie Unii Europejskiej na zewnątrz (zwł. w zakresie polityki zagranicznej i bezpieczeństwa)
- zwoływanie konwentu składającego się z przedstawicieli parlamentów krajowych, PE i KE oraz szefów państw i rządów w razie inicjatywy zmian traktatowych

Rada

- dawniej Rada Unii Europejskiej (do Traktatu z Lizbony)
- główny organ decyzyjny Wspólnot Europejskich

CONSILIUM

2010	 Hiszpania
	 Belgia
2011	 Węgry
	 Polska
2012	 Dania
	 Cypr
2013	 Irlandia
	 Litwa
2014	 Grecja
	 Włochy
2015	 Łotwa
	 Luksemburg
2016	 Holandia
	 Słowacja
2017	 Malta
	 Wielka Brytania
2018	 Estonia
	 Bułgaria
2019	 Austria
	 Rumunia
2020	 Finlandia
	 Niemcy

Rada

- Przewodniczącym Rady jest minister z kraju sprawującego aktualnie prezydencję.
- Prezydencja Rady przypada co pół roku na kolejne państwo członkowskie.
- Spotkania w gronie ministrów kierujących resortami właściwymi do rozpatrzenia danej sprawy.
- Decyzje zapadają w drodze uzgodnienia, choć formalnie obowiązują trzy procedury głosowania.

2021	 Portugalia
	 Słowenia
2022	 Francja
	 Czechy
2023	 Szwecja
	 Hiszpania
2024	 Belgia
	 Węgry
2025	 Polska
	 Dania

Rada – kompetencje

- ❑ legislacyjna
  - bierze udział w procesie tworzenia prawa unijnego
  - może też skłonić Komisję do zainicjowania procedury prawodawczej
- ❑ współpodejmuje decyzje w zakresie polityki zagranicznej i bezpieczeństwa
- ❑ zawiera umowy z państwami trzecimi
- ❑ kontrolna:
  - może zawiesić państwo członkowskie w niektórych prawach
  - wzywa Komisję Europejską do określonych działań
  - legalizuje pomoc publiczną w państwach członkowskich
- ❑ kreacyjna
  - powołuje Sąd UE
  - tworzy agencje i urzędy wspierające instytucje UE
  - określa liczbę członków niektórych instytucji i organów UE
  - mianuje członków w Trybunału Obrachunkowego
- ❑ uczestniczy w wyborze Komisji, zatwierdza skład Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów

procedury decyzyjne Rady

Rada UE podejmuje decyzje w drodze głosowania, w obecności więcej niż połowy składu:

- ❑ **zwykłą większością** – gdy co najmniej 14 państw unijnych głosuje „za” w sprawach proceduralnych i przy uchwalaniu regulaminu wewnętrznego RUE
- ❑ **większością kwalifikowaną** – kiedy „za” głosuje 55% państw członkowskich reprezentujących minimum 65% ludności UE (tzw. zasada podwójnej większości)
  - najczęściej stosowana metoda głosowania, używana m.in. w ramach zwykłej procedury ustawodawczej
- ❑ **większością kwalifikowaną wzmocnioną** – kiedy „za” głosuje 72% państw członkowskich reprezentujących minimum 56% ludności
  - stosowana w sytuacji, kiedy RUE nie stanowi na wniosek KE lub Wysokiego Przedstawiciela UE ds. Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa
- ❑ **jednogłośnie** – w sprawach dotyczących m.in. wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, nadania nowych praw obywatelom UE, członkostwa w UE, finansów UE (np. wieloletnich ram finansowych), niektórych kwestii związanych z wymiarem sprawiedliwości i sprawami wewnętrznymi (np. z prokuraturą europejską lub operacyjną współpracą policyjną)

COREPER

- Komitet Stałych Przedstawicieli
- składa się ze stałych przedstawicieli państw członkowskich

COREPER

- ❑ Główne zadanie: przygotowywanie posiedzeń Rady.
- ❑ Większość decyzji głosowanych w Radzie zapada na szczeblu ambasadorów/stałych przedstawicieli.
  - Na szczeblu ministerialnym dyskutuje się tematy sporne i drażliwe.
- ❑ Faktycznie składa się z dwóch komitetów:
  - **COREPER I** – zajmuje się głównie sprawami socjalnymi i ekonomicznymi. W jego skład wchodzi zastępcy stałych przedstawicieli.
  - **COREPER II** – złożony jest ze stałych przedstawicieli i zajmuje się głównie sprawami dotyczącymi polityki unijnej, finansów i polityki zagranicznej.

Parlament Europejski

Parlament Europejski (PE)

- ❑ jednoizbowa reprezentacja obywateli państw należących do Unii
- ❑ liczył po wyborach 2019 r. 750 deputowanych + Przewodniczący
- ❑ oficjalna siedziba Parlamentu – Strasburg
  - siedziba komisji parlamentarnych i władz klubów – Bruksela
  - sekretariat i biblioteka w Luksemburgu
- ❑ Sekretarz Generalny PE – najważniejszy urzędnik, który organizuje prace PE, kieruje jego administracją i zapewnia sprawny przebieg posiedzeń

Parlament Europejski

- ❑ Kandydaci do Parlamentu startują w wyborach zwykle w barwach partii istniejącej w swoim kraju.
- ❑ Po wejściu do Parlamentu deputowani przyłączają się do jednej z frakcji politycznych funkcjonujących oficjalnie w Parlamencie lub pozostają niezależni.
  - Frakcje te odpowiadają mniej więcej ogólnemu podziałowi partii politycznych w Europie.
- ❑ Posłowie zasiadają w izbie parlamentu według przynależności do frakcji a nie według przynależności narodowej.

Parlament Europejski – kompetencje

- ❑ współudział w tworzeniu prawa poprzez
  - współdecydowanie
  - konsultacje
  - współpracę
  - akceptację (zgode) - uprawnienie to dotyczy tylko niektórych dziedzin polityki wspólnotowej, co do wielu pozostałych dziedzin wyłączne kompetencje prawodawcze ma Rada Unii Europejskiej
- ❑ uprawnienia budżetowe - Parlament zatwierdza corocznie budżet i udziela Komisji absolutorium z jego wykonania
- ❑ uprawnienia kontrolne;
  - prawo uchwalenia wotum nieufności wobec Komisji (większością 2/3 głosów)
  - prawo zadawania pytań Komisarzom
  - zwyczajowa możliwość zadawania pytań Radzie
  - wszczynanie postępowań przed TSUE co do unieważnienia unijnego aktu normatywnego
- ❑ powoływanie Rzecznika Praw Obywatelskich i zatwierdzanie nominacji członków Komisji Europejskiej z jej Przewodniczącym

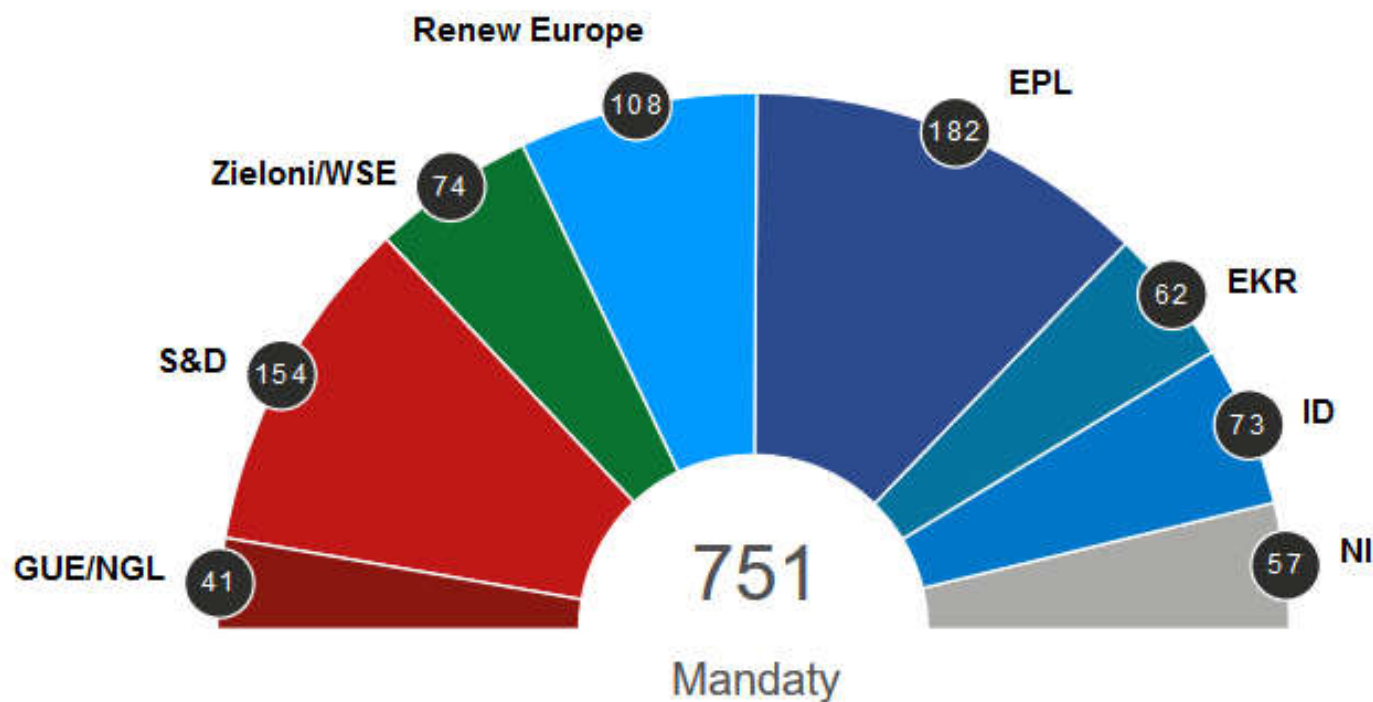
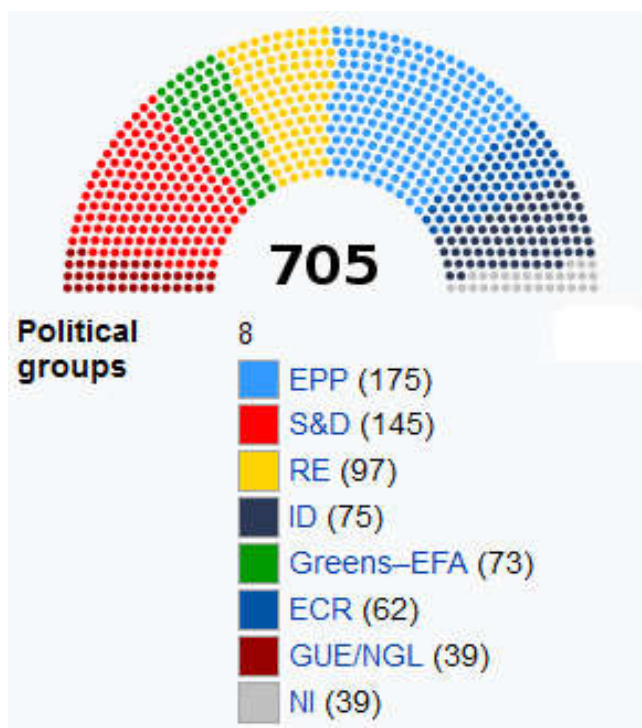
Parlament Europejski – prace

- odbywa w roku 12 plenarnych posiedzeń
- zasadnicza praca PE odbywa się w komisjach
- w PE funkcjonuje 20 komisji stałych, specjalizujących się w poszczególnych dziedzinach polityki UE oraz 3 podkomisje, w tym Podkomisja Praw Człowieka
- PE może powoływać komisje śledcze i komisje specjalne

Parlament Europejski – 2019 wybory

Grupy polityczne w Parlamencie Europejskim

- **EPL** - Grupa Europejskiej Partii Ludowej (Chrześcijańscy Demokraci)
- **S&D** - Grupa Postępowego Sojuszu Socjalistów i Demokratów w Parlamencie Europejskim
- **EKR** - Europejscy Konserwatyści i Reformatorzy
- **Renew Europe** - Renew Europe group
- **GUE/NGL** - Konfederacyjna Grupa Zjednoczonej Lewicy Europejskiej / Nordycka Zielona Lewica
- **Zieloni/WSE** - Grupa Zielonych / Wolne Przymierze Europejskie
- **ID** - Identity and Democracy
- **NI** - Niezrzeszeni

przewodniczący PE

Jerzy Buzek
(2009-2012)

David Sassoli
zmarły 11 I 2022

Roberta Metsola

Komisja Europejska

- rodzaj rządu Unii Europejskiej, odpowiedzialnego za bieżącą politykę Unii
- nadzoruje prace wszystkich agencji UE
- zarządza funduszami Unii

Komisja Europejska

- Siedziba Komisji – Bruksela.
- Wg traktatu nicejskiego członkami Komisji jest każdorazowo tyluż komisarzy, ile państw liczy Unia – obecnie 27.
- Komisarze są odpowiedzialni za dany dział pracy, podobnie jak ministrowie w zwykłym rządzie.
- Ich wyznaczenia dokonują rządy poszczególnych państw.
- Członkowie komisji nie są związani żadnymi instrukcjami - są politykami, których powołanie rekomenduje Rada Europejska i zatwierdza Parlament Europejski.
- Ich zadaniem jest nadzór nad przydzielonymi im dyrekcjami generalnymi.
- W skład Komisji wchodzi też Wysoki Przedstawiciel UE do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa (jako wiceprzewodniczący)

Komisja Europejska – kompetencje

- ❑ legislacyjna
  - przysługuje jej prawo inicjatywy ustawodawczej
  - przygotowuje projekt budżetu
  - wydaje zalecenia i opinie
- ❑ nadzorcza i kontrolna
  - sprawdza stan wdrażania prawa unijnego przez państwa członkowskie
- ❑ wykonawcza
  - na bieżąco wciela w życie akty prawa unijnego
  - wykonuje budżet
  - realizuje polityki unijne
  - kształtuje wspólną politykę zagraniczną i bezpieczeństwa (przedkłada Radzie Europejskiej i Radzie UE propozycje działań)
  - reprezentuje UE na zewnątrz
  - negocjuje umowy międzynarodowe

procedury decyzyjne w KE

- procedura ustna
  - podczas posiedzeń
- procedura pisemna
  - podczas obiegu dokumentów
  - niezgłaszanie zastrzeżeń
- procedura uprawnienia
  - upoważniony komisarz podejmuje decyzję
- procedura delegacji
  - decyzję podejmuje dyrektor generalny lub szef którejś służby unijnej w imieniu KE

Przewodniczący Komisji Europejskiej – Ursula von der Leyen

**poprzednio:
Jean-Claude Juncker**

Trybunał Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

- instytucja sądownicza Unii Europejskiej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej
- powstał na mocy traktatu o EWWiS, a na mocy umowy o wspólnych instytucjach z 25 marca 1957 roku oraz Protokołu o statucie Trybunału Sprawiedliwości, objął jurysdykcją sprawy wszystkich trzech Wspólnot

**Prezes TSUE od 2015
Koen Lenaerts**

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

- Trybunał Sprawiedliwości**
- Sąd (dawniej Sąd Pierwszej Instancji)**

Trybunał Sprawiedliwości

– kompetencje

- orzekanie o legalności aktów prawnych wydawanych przez inne organy UE oraz ich zgodności z Traktatami
- dokonywanie obowiązującej wykładni aktów prawnych
- orzekanie wobec państw niewypełniających zobowiązań traktatowych (na wniosek Komisji Europejskiej)
- rozpoznawanie sporów między państwami członkowskimi lub między tymi państwami a Komisją Europejską,
- rozpoznawanie sporów między Instytucjami Europejskimi a ich pracownikami rozpoznanych przez Sąd do spraw Służby Publicznej
- rozpatrywanie rewizji wyroków Sądu
- rozstrzyganie odwołań od skarg wniesionych przez osoby fizyczne i prawne do Sądu

**polski sędzia TSUE
Marek Safjan**

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

- ❑ 27 sędziów mianowanych przez każde państwo członkowskie
- ❑ 11 rzeczników generalnych obsadzanych na sześcioletnią kadencję na zasadzie rotacji
  - co trzy lata dokonuje się częściowej wymiany składu sędziowskiego (1/2 składu)
  - przedstawianie opinii i wniosków obejmujących prawnych i faktycznych analizę okoliczności danej sprawy
- ❑ Orzeczenia Trybunału mają charakter ostateczny.
- ❑ Siedzibą Trybunału jest Luksemburg.
- ❑ Język roboczy: francuski.

Sąd (Pierwszej Instancji) – kompetencje

- ❑ rozstrzyga skargi wniesione przez osoby fizyczne lub prawne przeciwko aktom instytucji, organów i jednostek organizacyjnych Unii Europejskiej
- ❑ rozpatrywanie skarg o zaniechanie działania przez instytucje, organy i jednostki organizacyjne UE
- ❑ rozpatrywanie skarg wniesionych przez państwa członkowskie przeciwko Komisji
- ❑ rozpatrywanie skarg wniesionych przez państwa członkowskie przeciwko Radzie, dotyczących aktów z dziedziny pomocy państwa, handlowych środków ochronnych oraz aktów, za pomocą których korzysta ona z uprawnień wykonawczych
- ❑ rozpoznawanie skarg o odszkodowanie za szkody wyrządzone przez instytucje Unii Europejskiej lub ich pracowników
- ❑ rozpoznawanie skarg dotyczących umów zawartych przez Unię Europejską, w których właściwość Sądu została wyraźnie określona
- ❑ rozpoznawanie skarg z zakresu wspólnotowych znaków towarowych
- ❑ rozpoznawanie odwołań, ograniczonych do kwestii prawnych, od orzeczeń Sądu do spraw Służby Publicznej Unii Europejskiej
- ❑ rozpoznawanie skarg wniesionych przeciwko decyzjom Wspólnotowego Urzędu Ochrony Odmian Roślin oraz Europejskiej Agencji Chemikaliów
- ❑ rozstrzyga spory między Unią Europejską a urzędnikami jej służby publicznej

Marc van der Woude

Sąd (Pierwszej Instancji) – kompetencje

- ❑ Skład sądu obejmuje 5 izb rozstrzygających w składach trzy- lub pięcioosobowych spory osób fizycznych i prawnych z Unią Europejską.
- ❑ W niektórych przypadkach sąd orzeka w składzie jednego sędziego lub w składzie wielkiej izby (trzynastu sędziów) albo w pełnym składzie, jeżeli uzasadnia to stopień zawłości prawnej lub waga sprawy.
- ❑ W skład sądu wchodzi sędziowie, po jednym z każdego kraju członkowskiego Unii Europejskiej, wybierani na sześć lat. Część składu odnawia się co trzy lata.
- ❑ Obecnie przewodniczącym Sądu jest Marc van der Woude.
- ❑ Sąd liczy 47 sędziów, a od 2019 liczba zwiększyła się do 56 (po dwóch z każdego kraju, nieuwzględniając Brexitu).
- ❑ Polskimi sędziami są: dr hab. prof. Krystyna Kowalik-Bańczyk (od 19 września 2016 r.) oraz dr hab. prof. Nina Półtorak (od 13 kwietnia 2016 r.).
- ❑ Przy sądzie nie działają stali rzecznicy generalni.
- ❑ Sąd nie jest prawnie związany orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości, z wyjątkiem sytuacji gdy ten zwróci mu sprawę wraz z podaniem wskazań prawnych.

Trybunał Obrachunkowy

- zwany też Trybunałem Rewizyjnym, Trybunałem Audytorów lub Trybunałem Rewidentów Księgowych

Trybunał Obrachunkowy

- ❑ kontroluje wykonanie budżetu oraz wpływy i wydatki Wspólnot Europejskich
- ❑ działa od 18 października 1977. Powołany został na mocy tzw. II traktatu budżetowego z 22 lipca 1975
- ❑ siedzibą Trybunału jest Luksemburg

Klaus-Heiner Lehne
– prezes Europejskiego
Trybunału Obrachunkowego

Trybunał Obrachunkowy

- ❑ składa się z 27 rewidentów powoływanych na okres 6 lat przez Radę UE
- ❑ Trybunał zatrudnia 250 kontrolerów, a liczba wszystkich pracowników wynosi ok. 760

organy doradcze i opiniodawcze UE

Komitet Regionów

- ❑ zgromadzenie 353 przedstawicieli samorządów lokalnych i regionalnych UE
- ❑ wypowiada się w imieniu władz szczebla niższego niż krajowy w ramach struktury instytucjonalnej UE
- ❑ opiniuje działania UE mających wpływ na sytuację regionów i społeczności lokalnych bądź mogących wywierać istotne skutki na szczeblu regionalnym lub lokalnym

Komitet Ekonomiczno-Społeczny

- ❑ 353 członków
- ❑ opiniowanie działań UE dot. głównie swobody przepływu ludzi, współpracy w kwestiach socjalnych, spraw dot. oświatą, ochrony zdrowia i praw konsumenta oraz ochrony środowiska i rozwoju regionalnego, polityki zatrudnienia, oraz ustawodawstwa społecznego i równouprawnia płci
- ❑ wzmacnia rolę społeczeństwa obywatelskiego w UE

Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich

□ organ pomocniczy Unii Europejskiej

Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich

- powołany na mocy traktatu z Maastricht z 1992
- rozpoczął swoją działalność we wrześniu 1995
- Biuro Ombudsmana zainauguowało działalność 8 kwietnia 1997
- siedziba Rzecznika mieści się w Strasburgu

Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich

- ❑ Ombudsman przyjmuje skargi od obywateli Unii Europejskiej lub każdej osoby fizycznej bądź prawnej mającej miejsce zamieszkania lub statutową siedzibę w państwie członkowskim, **przeciw działaniom instytucji i organów Wspólnot Europejskich**, z wyjątkiem Trybunału Sprawiedliwości i Sądu Pierwszej Instancji.

Emily O'Reilly euroombudsman

poprzednio:
Nikiforos P. Diamanduros

Europejski System Banków Centralnych

- Europejski Bank Centralny i narodowe banki centralne wszystkich krajów członkowskich UE

Christine Lagarde
– prezes EBC

EUROPEJSKI SYSTEM BANKÓW CENTRALNYCH

ORGANIZACJA

€ Europejski Bank Centralny

1 Nationale Bank van België /
Banque Nationale de Belgique

2 Българска народна банка
(Narodowy bank bułgarski)

3 Česká národní banka

4 Danmarks Nationalbank

5 Deutsche Bundesbank

6 Eesti Pank

7 Banc Ceannais na hÉireann /
Central Bank of Ireland

8 Bank of Greece

9 Banco de España

10 Banque de France

11 Hrvatska narodna banka

12 Banca d'Italia

13 Central Bank of Cyprus

14 Latvijas Banka

15 Lietuvos bankas

16 Banque centrale du
Luxembourg

17 Magyar Nemzeti Bank

18 Bank Ċentrali ta' Malta /
Central Bank of Malta

19 De Nederlandsche Bank

20 Oesterreichische
Nationalbank

21 Narodowy Bank Polski

22 Banco de Portugal

23 Banca Națională a României

24 Banka Slovenije

25 Národná banka Slovenska

26 Suomen Pankki –
Finlands Bank

27 Sveriges riksbank

Europejski System Banków Centralnych

- ❑ Głównym celem ESBC jest **utrzymanie stabilności cen** (czyli kontrola inflacji).
- ❑ Bez uszczerbku dla tego celu wspiera politykę gospodarczą Wspólnot Europejskich, co ma prowadzić do osiągnięcia celów Wspólnoty i wysoki poziom zatrudnienia.
- ❑ Podstawowe zadania Systemu to kreowanie i realizacja polityki walutowej UE, zarządzanie rezerwami walutowymi krajów członkowskich, przeprowadzanie operacji dewizowych oraz wspieranie sprawnego działania systemów płatniczych.

Europejski Bank Centralny

- ❑ Bank centralny Unii Europejskiej
- ❑ Odpowiada za:
  - nadzorowanie systemów bankowych w krajach Unii;
  - zbieranie danych statystycznych potrzebnych dla prowadzenia polityki monetarnej;
  - funkcjonowanie systemów płatniczych (zwłaszcza systemu TARGET);
  - zapobieganie fałszerstwom banknotów;
  - współpracę z innymi organami w zakresie regulacji rynków finansowych.

Euro w Europie

WSPÓLNA WALUTA W KRAJACH UE I POZA NIĄ

- Kraje które przyjęły euro w 1999 r.
- Późniejsi członkowie strefy euro
- Państwa zobowiązane do przyjęcia euro
- Kraje, które wprowadziły euro jednostronnie (mimo braku umowy z Unią Europejską)

Źródło: Komisja Europejska, stan na 15 stycznia 2019 r.

Strefa euro

Państwa członkowskie i kandydaci

Na początku 2020 r.
Wielka Brytania
wystąpiła z UE

bibliografia

- Wikipedia
- podręczniki wyd. Operon i Nowa Era
- vademecum wyd. Operon i Nowa Era

